

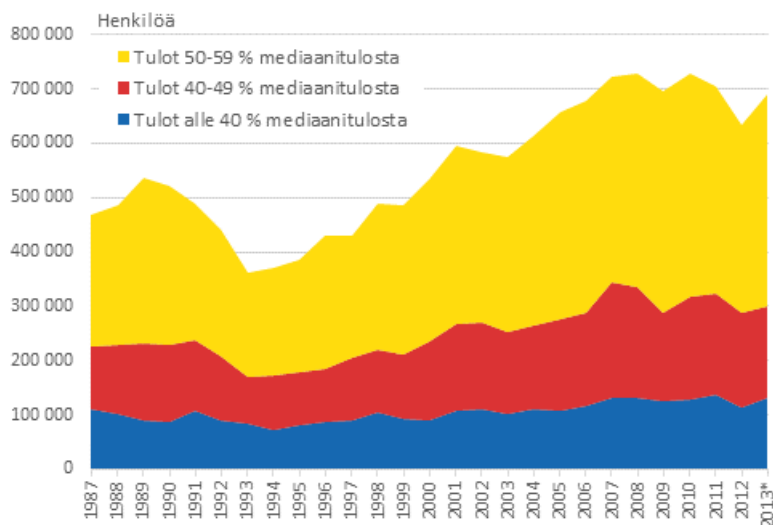
Tulonjakotilasto 2013

Pienituloisuus (ennakkotiedot)

Pienituloisia oli 690 000 vuonna 2013

Suomessa oli 690 000 pienituloista henkilöä vuonna 2013, ilmenee Tilastokeskuksen tulonjakotilastosta. Pienituloisten osuus koko väestöstä oli 12,9 prosenttia. Pienituloisten määrä ja osuus väestöstä kasvoivat vuoteen 2012 verrattuna, mutta olivat jonkin verran pienempiä kuin vuosina 2008–2011.

Pienituloisen väestön määrä Suomessa vuosina 1987–2013*

*Vuoden 2013 tiedot ovat ennakkollisia.

Pienituloisten lukumäärä on vuoden 2007 jälkeen ollut noin 700 000 ja osuus koko väestöstä keskimäärin 13 prosenttia.

Pienituloisuusraja oli 14 260 euroa vuodessa eli 1 190 euroa kuukaudessa vuonna 2013. Se oli 60 euroa korkeampi vuonna 2013 kuin vuotta aiemmin. Kotitalouksien mediaanitulo nousi vuonna 2013. Mediaanitulo oli 23 770 euroa, mikä on 100 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin.

Pienituloisuusraja lasketaan vuosittain kansallisen kulutusyksikkökohtaisen¹⁾ mediaanitulon perusteella. Pienituloisuusraja on 60 prosenttia kansallisesta keskitulosta. Tuloilla tarkoitetaan verojen jälkeisiä rahatuloja, jotka koostuvat työ- ja omaisuustuloista ja tulonsiirroista.

Pienituloisten määrä kasvoi erityisesti aivan pienituloisuusrajan tuntumassa eli siinä joukossa, jonka tulot olivat alle 60 prosenttia mutta enemmän kuin puolet mediaanitulosta (kuvion keltainen alue). Tässä ryhmässä on noin 389 000 henkilöä, mikä on 43 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Toisaalta hieman enemmän on myös niitä pienituloisia, joiden tulot olivat alle 40 prosenttia kansallisesta mediaanitulosta (kuvion sininen alue). Henkilöitä oli tässä ryhmässä 130 000, mikä on noin 17 000 enemmän kuin vuotta aiemmin.

Pienituloisten tulot kasvoivat suhteessa enemmän kuin koko väestön tulot. Pienituloisten tulojen mediaani oli 12 250 euroa, kun vuotta aiemmin se oli 12 070 euroa. Köyhyysvaje eli pienituloisten tulojen keskimääräinen etäisyys pienituloisuusrajasta pieneni samalla 15 prosentista 14,1 prosenttiin.

1) Kulutusyksiköt perustuvat niin kutsuttuun OECD:n modifioituun skaalaan. Kotitalouden yksi aikuinen on yksi kulutusyksikkö. Muut kotitalouden 14 vuotta täyttäneet henkilöt ovat kukin 0,5 kulutusyksikköä ja 0–13-vuotiaat lapset ovat kukin 0,3 kulutusyksikköä. Yhden aikuisen kotitalous on yksi kulutusyksikkö, kun taas kotitalous, johon kuuluu esimerkiksi puoliso ja yksi alle 14-vuotias lapsi, ovat yhteensä 1,8 kulutusyksikköä.

Sisällys

1 Pienituloisuuden kehitys Suomessa 1987–2013.....	4
1.1 Pienituloisia oli 690 000 vuonna 2013.....	4
1.2 Väestöstä 5,6 prosenttia saa alle puolet keskitulosta.....	5
1.3 Köyhyysvaje 14,1 prosenttia vuonna 2013.....	5
1.4 Koetut toimeentulo-ongelmat vähentyneet.....	6
2 Pitkittyneesti pienituloisia oli 465 800 vuonna 2013.....	8

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Pienituloisuusindikaattoreita 1990–2013*.....	10
--	----

Kuviot

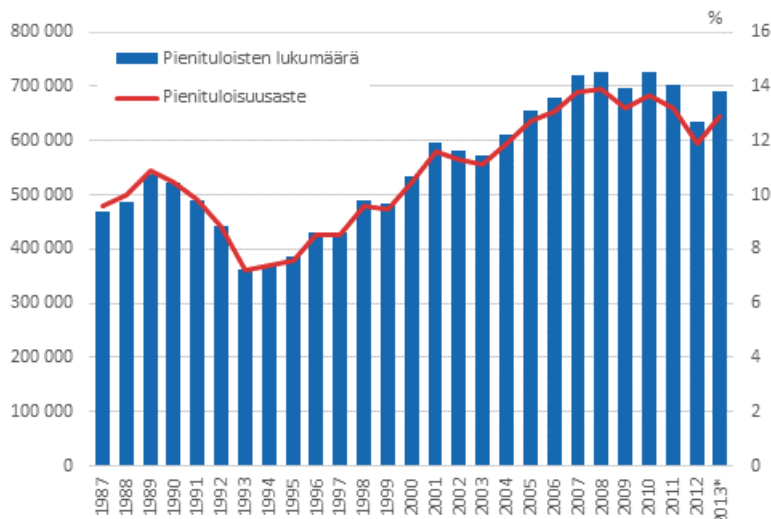
Kuvio 1. Pienituloisten henkilöiden määrän ja pienituloisuusasteen kehitys vuosina 1987–2013*.....	4
Kuvio 2. Väestön pienituloisuusasteet eri pienituloisuusrajoilla vuosina 1987–2013*.....	5
Kuvio 3. Pienituloiseen väestöön kuuluvien köyhyysvaje vuosina 1987–2013*, % pienituloisuusrajasta.....	6
Kuvio 4. Kotitalouksien kokemat toimeentulovaikeudet pienituloisuuden mukaan vuosina 2003–2013*.....	7
Kuvio 5. Pitkittyneesti pienituloisten naisten ja miesten lukumäärä vuosina 1998–2013 tulonjaon kokonaistilaston mukaan.....	8
Kuvio 6. Naisten, miesten ja koko väestön pitkittyneen pienituloisuuden aste vuosina 1998–2013 tulonjaon kokonaistilaston mukaan.....	9
Laatuseloste: tulonjakotilasto.....	11

1 Pienituloisuuden kehitys Suomessa 1987–2013

1.1 Pienituloisia oli 690 000 vuonna 2013

Pienituloisia henkilöitä oli 690 000 vuonna 2013. Edeltävien viiden vuoden aikana pienituloisia on ollut keskimäärin 700 000. Pienituloisuus määrä ja osuus alkoivat kasvaa 1990-luvun alkupuolella, mutta vuoden 2007 jälkeen trendinomainen kasvu on pysähtynyt (kuvio 1).

Kuvio 1. Pienituloisten henkilöiden määrän ja pienituloisuusasteen kehitys vuosina 1987–2013*

* Vuoden 2013 tiedot ovat ennakkollisia.

Pienituloisuuden raja oli 14 260 euroa kulutusyksikköä kohden vuonna 2013. Toisin sanoen yhden hengen taloudessa asuva on pienituloinen, jos hänen nettotulonsa ovat alle 1 190 euroa kuukaudessa. Edellisen vuoden pienituloisuusraja oli reaalisesti 60 euroa (5 euroa kuukaudessa) pienempi.

Pienituloisuusaste eli pienituloisen väestön osuus koko väestöstä oli 12,9 prosenttia vuonna 2013. Edellisenä vuonna se oli 11,9 prosenttia ja vuonna 2008, jolloin se oli korkeimmillaan vuoden 1989 jälkeen, se oli 13,9 prosenttia.

Pienituloisuustietoja väestöryhmittäin on julkaistu tulonjakotilaston [tietokantataulukoissa 5a–5c](#).

Pienituloisuusaste on yleisesti käytössä oleva indikaattori, joka kuvaa suhteellisia tuloeroja mediaanitulon alapuolelle jäävässä väestössä. Pienituloisuus, jota myös kutsutaan köyhyysriskiksi, määritellään kotitalouden tulojen perusteella suhteessa keskivertokotitalouden tuloihin. Kotitalous on pienituloinen, mikäli sen käytettävissä olevat rahatulot jäävät pienemmiksi kuin 60 prosenttia mediaanitulosta eli keskituloisen kotitalouden käytettävissä olevista rahatuloista. Laskennassa käytetään kotitalouden niin sanottua ekvivalenttitulua, joka on kotitalouden kaikkien jäsenten yhteenlaskettujen nettotulojen summa¹⁾ jaettuna kotitalouden kulutusyksiköillä²⁾.

Maksettuihin tulonsiirtoihin on vuodesta 2013 alkaen sisällytetty yleisradiovero. Aiemmin maksettu televisiolupamaksu ei ole ollut mukana tulonjakotilaston tulokäsitteessä, sillä sen on katsottu olevan kulutusta. Yleisradioveron mukaantulo pienentää kotitalouksien ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulojen mediaania ja siitä laskettua pienituloisuusrajaa verrattuna tilanteeseen, jossa veroa ei huomioitaisi maksetuissa tulonsiirroissa. Pienituloisuusindikaattoreihin – pienituloisten lukumäärään tai pienituloisuusasteeseen – sillä ei kuitenkaan ole vaikutusta.

1) Kotitalouden jäsenten saamat palkka-, yrittäjä-, omaisuustulot sekä saadut tulonsiirrot, joista vähennetään maksetut verot ja veroluonteiset maksut.

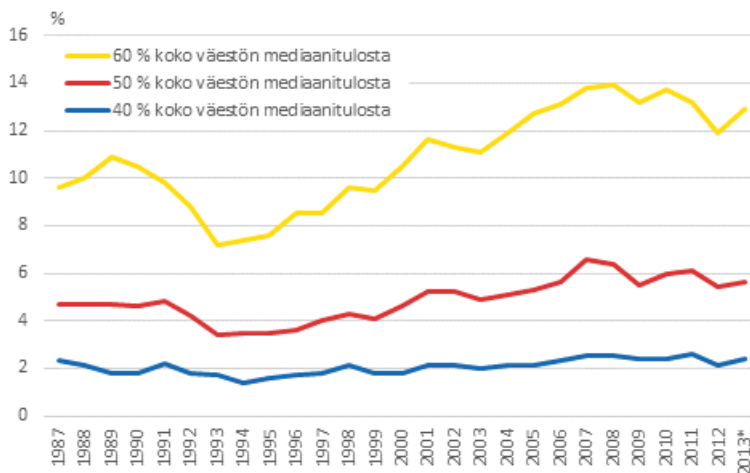
2) Kotitalouden yksi aikuinen muodostaa yhden kulutusyksikön, muut kotitalouden 14 vuotta täyttäneet henkilöt muodostavat kukin 0,5 kulutusyksikköä ja 0–13-vuotiaat lapset muodostavat kukin 0,3 kulutusyksikköä. Yhden aikuisen kotitalous on yksi kulutusyksikkö, kun taas perhe, johon kuuluu esimerkiksi puoliset ja alle 14-vuotias lapsi, muodostavat yhteensä 1,8 kulutusyksikköä.

1.2 Väestöstä 5,6 prosenttia saa alle puolet keskitulosta

60 prosentin pienituloisuusraja on käytössä eurooppalaisissa vertailuissa, ja muun muassa Euroopan unionin tilastovirasto Eurostat julkaisee tietoja tämän rajan pohjalta. Muissa kansainvälisissä vertailuissa ja suosituksissa käytetään usein myös 50 prosentin rajaa, toisin sanoen pienituloisiksi katsotaan ne henkilöt, jotka asuvat kotitaloudessa, jonka tulot kulutusyksikköä kohden ovat alle puolet kansallisesta mediaanitulosta.

301 000 henkilöä eli 5,6 prosenttia kotitalousväestöstä asui vuonna 2013 kotitaloudessa, jonka tulot olivat alle puolet kansallisesta keskitulosta. 130 000 henkilöä eli 2,4 prosenttia kotitalousväestöstä asui taloudessa, jonka tulot olivat alle 40 prosenttia koko maan keskitulosta. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Väestön pienituloisuusasteet eri pienituloisuusrajoilla vuosina 1987–2013*

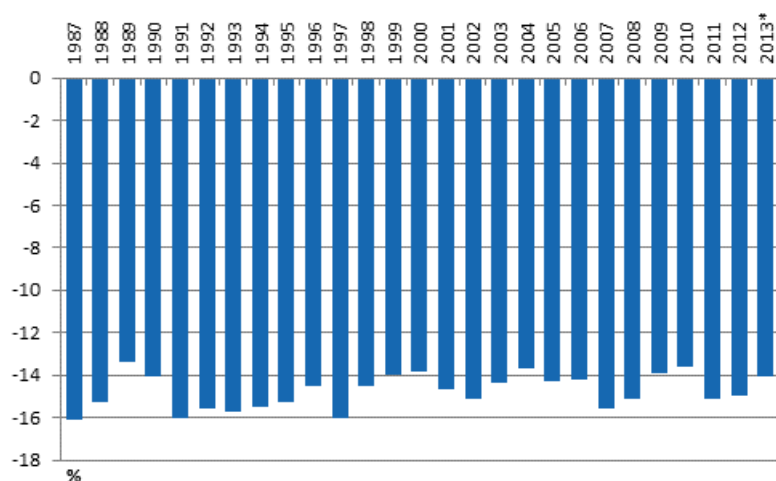
* Vuoden 2013 tiedot ovat ennakkollisia.

1.3 Köyhyysvaje 14,1 prosenttia vuonna 2013

Pienituloisuusrajan alle jäävien tilannetta voidaan tarkastella köyhyysvajeeksi kutsutun indikaattorin avulla. Se osoittaa, kuinka paljon keskimäärin pienituloiselta väestöltä puuttuu tuloja, jotka nostaisivat heidät juuri pienituloisuusrajalle.

Pienituloiseen väestönosaan kuuluvien keskimääräisen tulotason etäisyys pienituloisuusrajasta on pysynyt melko vakaana vuosivaihteluista huolimatta (kuvio 3). Vuonna 2013 kaikkien pienituloisten köyhyysvaje eli pienituloisten mediaanitulon etäisyys pienituloisuusrajasta oli 14,1 prosenttia, 2 010 euroa vuodessa eli 168 euroa kuukaudessa kulutusyksikköä kohden.

Kuvio 3. Pienituloiseen väestöön kuuluvien köyhyysvaje vuosina 1987–2013*, % pienituloisuusrajasta

* Vuoden 2013 tiedot ovat ennakkollisia.

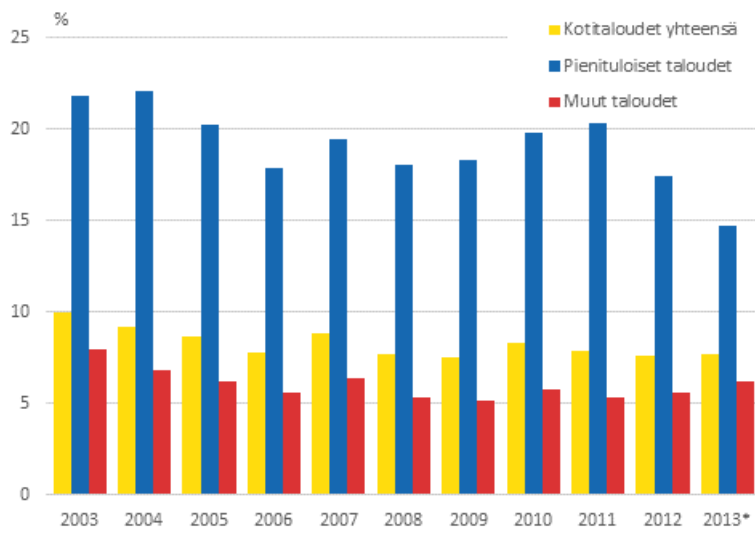
Köyhyysvaje voi pienentyä pienituloisuusrajan noustessa siitä syystä, että pienituloisiksi luokitellaan aikaisempaa parempituloisia talouksia. Köyhyysvajeen muutokset siis kuvaavat pienituloisen väestön rakenteen muutosta, mutta siitä ei voi päätellä edellisenä vuonna pienituloisiksi luokiteltujen talouksien tulotason muutoksia edellisvuodesta, koska pienituloisten talouksien joukko ei ole vuodesta toiseen sama.

1.4 Koetut toimeentulo-ongelmat vähentyneet

Pienituloisuus kuvaa pienituloisimpien ja keskituloisten välisiä tuloeroja. Tuloihin pohjautuvan mittauksen lisäksi toimeentuloa voidaan kuvata kysymällä kotitalouksilta suoraan, miten hyvin ne tulevat toimeen nykyisillä tuloillaan. Tulonjakotilastossa tätä koettua toimeentuloa on selvitetty vuodesta 2003 lähtien kysymällä haastattelussa kotitalouksilta: “Kun kotitaloutenne kaikki tulot otetaan huomioon, saatteko tavanomaiset menonne niillä katetuksi suurin vaikeuksin, vaikeuksin, pienin vaikeuksin, melko helposti, helposti vai hyvin helposti?”

Pienituloisuusrajan alapuolelle jääneiden kotitalouksien arvio toimeentulostaan on hitaasti muuttunut paremmaksi: vuonna 2003 noin 22 prosenttia heistä arvioi tulojensa riittävän vaikeuksin tai suurin vaikeuksin, vuonna 2013 osuus oli 14,7 prosenttia (kuvio 4). Vastaavana aikana helposti tai hyvin helposti -vastausten osuus kasvoi 19 prosentista 22 prosenttiin. Muiden kotitalouksien arviot muuttuivat samansuuntaisesti. ([Tietokantataulukko 5d.](#))

Kuvio 4. Kotitalouksien kokemat toimeentulovaikeudet pienituloisuuden mukaan vuosina 2003–2013*

* Vuoden 2013 tiedot ovat ennakkollisia.

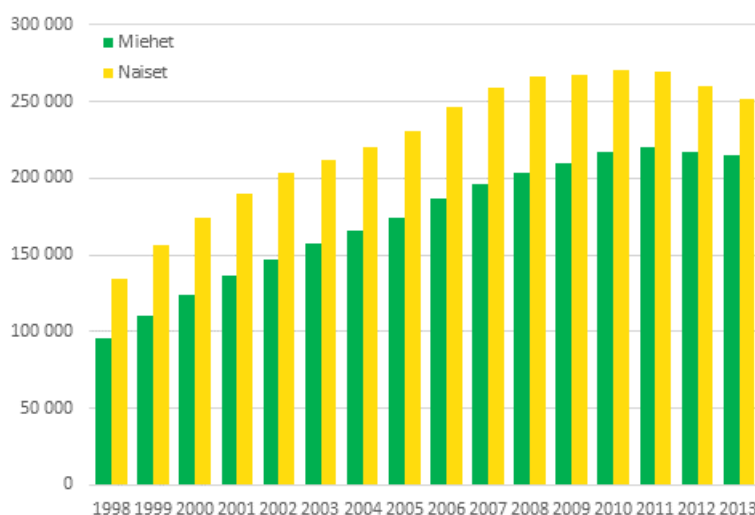
2 Pitkittyneesti pienituloisia oli 465 800 vuonna 2013

Pienituloisuuden pysyvyyden tarkastelemiseksi paras tietolähde on tulonjaon kokonaistilasto, joka on koko väestön kattava rekisteriperusteinen tilasto. Se sisältää havainnot kaikista väestöön kunakin vuonna kuuluvista henkilöistä ja mahdollistaa sitten pienituloisuuden pitkäkestoisuuden tarkastelemisen luotettavalla tasolla. Tämä tilasto mahdollistaa myös pienituloisuustarkastelut tarkalla aluetasolla. Tulonjaon kokonaistilaston pohjalta lasketut pienituloisuusluvut eivät kuitenkaan täysin vastaa tulonjakotilaston julkaisemia lukuja käsite- ja aineistoerojen takia, eikä niitä voi suoraan verrata toisiinsa (tilastojen eroista ja vertailukelpoisuudesta, ks. [tulonjakotilaston laatuseloste](#) ja [tulonjaon kokonaistilaston laatuseloste](#)).

Henkilön katsotaan olevan pitkittyneesti pienituloinen silloin, kun hän on kuulunut pienituloiseen asutokuntaan tilastovuoden lisäksi kolmen edellisvuoden aikana vähintään kaksi kertaa. Asutokunta on pienituloinen silloin kun asutokunnan ekvivalentti tulo on pienempi kuin 60 prosenttia koko väestön mediaanitulosta.

Tulonjaon kokonaistilaston mukaan Suomessa oli vuonna 2013 noin 465 800 pitkittyneesti pienituloista henkilöä. Vuotta aikaisemmin määrä oli 11 700 henkilöä enemmän. (Kuvio 5.) Pitkittyneesti pienituloisten osuus koko asutokuntaväestöstä oli 8,7 prosenttia, kun se vuonna 2012 oli 9 prosenttia.

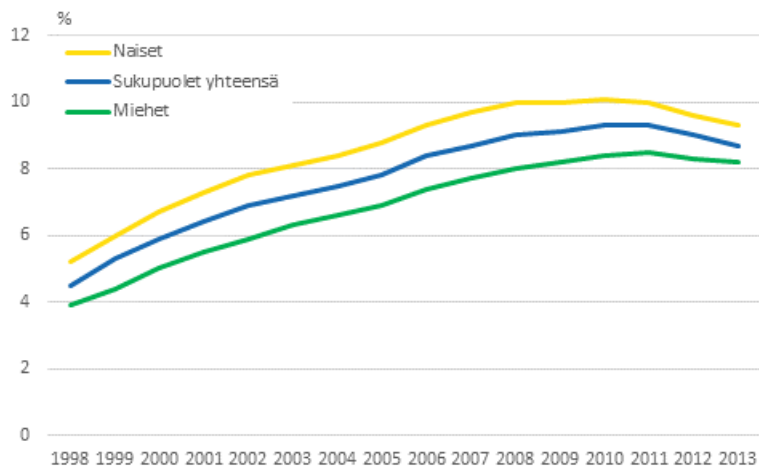
Kuvio 5. Pitkittyneesti pienituloisten naisten ja miesten lukumäärä vuosina 1998–2013 tulonjaon kokonaistilaston mukaan

Vuoden 2013 tiedot ovat lopullisia.

Pitkittyneesti pienituloisista oli naisia 251 300, mikä on 8 900 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Pitkittyneesti pienituloisten naisten suhteellinen osuus kaikista asutokuntaväestön naisista oli 9,3 prosenttia. Vuonna 1998 vastaava osuus oli 5,2 prosenttia. Pitkittyneesti pienituloisia miehiä oli 214 500, mikä on 2 800 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2012. Miehistä pitkittyneesti pienituloisia oli 8,2 prosenttia vuonna 2013, kun vuonna 1998 se oli 3,9 prosenttia. (Kuvio 6.) Lisää tietoa pitkittyneestä pienituloisuudesta sukupuolen mukaan ikäryhmittäin sekä kunnittain löytyy [tulonjaon kokonaistilaston tietokantataulukoista 10 ja 11](#) sekä [tulonjaon kokonaistilaston julkaisuista](#).

Kuvio 6. Naisten, miesten ja koko väestön pitkittyneen pienituloisuuden aste vuosina 1998–2013 tulonjaon kokonaistilaston mukaan

Vuoden 2013 tiedot ovat lopullisia.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Pienituloisuusindikaattoreita 1990–2013*

	1990	1995	2000	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Koko väestön tulomediaani, €	18 720	16 730	18 410	22 940	23 370	23 620	23 720	23 670	23 770
Pienituloisuusraja, €	11 230	10 040	11 040	13 770	14 020	14 170	14 230	14 200	14 260
Pienituloisten mediaanitulo, €	9 650	8 510	9 530	11 690	12 070	12 240	12 090	12 070	12 250
Köyhyyssvaje, €	1 590	1 530	1 520	2 080	1 950	1 930	2 140	2 130	2 010
Köyhyyssvaje, %	14,1	15,3	13,7	15,1	13,9	13,6	15,1	15,0	14,1
Pienituloisuusaste	10,5	7,6	10,5	13,9	13,2	13,7	13,2	11,9	12,9
Pienituloisia henkilöitä	521 000	386 000	534 000	728 000	697 000	728 000	704 000	635 000	690 000

*Vuoden 2013 tiedot ovat ennakkollisia.

Laatuseloste: tulonjakotilasto

1 Tilastotietojen relevanssi

Tulonjakotilasto on vuosittain laadittava otospohjainen tilasto, joka kuvaa kotitalouksien ja ammatissa toimivien henkilöiden tulojen määrää ja muutosta, tulojen rakennetta sekä niiden jakautumista Suomessa. Kotitalouksien tulokehitystä seurataan pitkinä aikasarjoina. Tulonjakotilaston aikasarjatiedot muodostetaan takautuvasti vertailukelpoisiksi vuosittain. Ensimmäinen varsinainen tulonjakotilasto laadittiin vuonna 1977.

Tulonjakotilaston tietosisältö perustuu kansainvälisiin tulonjakotilaston suosituksiin¹⁾. Tietoina ovat kotitalouksien bruttotulot eli palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot ja saadut tulonsiirrot, sekä maksetut tulonsiirrot. Näiden tulokomponenttien perusteella muodostuu käytettävissä olevat rahatulot, joka on tulonjakotilaston ensisijainen tulokäsite vuodesta 2011 alkaen. Tieto vastaa EU:n tulo- ja elinolotilastossa (EU-SILC) sekä OECD:n tulonjakotietokannassa käytettävää tulokäsitettä (ks. 6 Tilastojen vertailukelpoisuus).

Tilastokeskus julkaisee tulonjakotilastossa tietoja kotitalouksien toimeentulosta, tuloeroista ja pienituloisuudesta väestöryhmittäin internet-sivuillaan. Tietoja tilastoidaan muun muassa kotitalouksien tulotason, sosioekonomisen aseman, elinvaiheen ja asuinalueen mukaan.

Tulonjakotilastossa on myös tietoa veloista, asumisesta, asumismenoista, päivähoitomaksuista, muista kotitalouksien toimeentuloon vaikuttavista tekijöistä ja toimeentulon riittävydestä. Tilastokeskus ja Euroopan yhteisön tilastovirasto EUROSTAT julkaisevat tietoja eri yhteyksissä säännöllisesti verkkosivuillaan.

Tulonjakotilastossa perusaineistosta laaditaan vuosittain palveluaineisto, jota luovutetaan tutkimustarkoituksiin. Tulonjaon palveluaineistoa käytetään julkishallinnossa, yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa tulonjaon ja sosiaaliturvaetuksien tutkimukseen ja kehittämiseen. Palveluaineiston tutkimuskäytön erityisenä muotona on mikrosimulointi. Tulonjakotilaston palveluaineiston lisäksi sen perusaineistosta laaditaan erillisestä pyynnöstä erityisselvityksiä ja toimeksiantoja.

Tulonjakotilaston aineisto on yleisesti käytetty tutkimusaineisto kansainvälisessä vertailevassa tutkimuksessa. Tulonjakotilaston tietojen keruun yhteydessä kerätään tietoja Eurostatin EU:n tulo- ja elinolotilastoa EU-SILCiä varten (EU:n parlamentin ja neuvoston asetus 1177/2003). Tämän aineiston tutkimuskäyttö on Eurostatin kautta vilkasta. Tulonjakotilaston aineistoa toimitetaan määrävuosin Luxemburg Income Study'n (LIS) kansainväliseen tietokantaan, joka on maailmanlaajuisessa tutkimuskäytössä. Aineistoa toimitetaan säännöllisesti myös OECD:lle ja kansainväliseen EUROMOD-mikrosimulointitutkimukseen.

2 Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu vuosittain kerättävään otosaineistoon. Perustiedot kerätään yhdistämällä kotitalouksilta haastattelemalla kerättyjä tietoja ja rekisteritietoja. Pääosa kotitalouksien luokittelutiedoista sekä ne tulotiedot, joita ei ole saatu rekistereistä, on kerätty haastattelemalla.

Haastattelut

Haastatteluista vastaa Tilastokeskuksen haastatteluorganisaatio. Haastattelut tehdään tietokoneavusteisesti Blaise-lomakeohjelmiston avulla valtaosin puhelinhaastatteluina. Kielenä käytetään haastateltavan valinnan mukaan joko suomea tai ruotsia. Haastattelun keskimääräinen kesto oli noin 29 minuuttia vuoden 2013 tutkimuksessa.

1) OECD Guidelines: Canberra Group Handbook on Household Income Statistics. Second Edition 2011. United Nations, United Nations Economic Commission for Europe. Geneva 2011; Expert Group on Household Income Statistics, The Canberra Group: Final Report and Recommendations. Ottawa 2001.

Rekisterit

Suuri osa tutkimuksen tiedoista saadaan hallinnollisista rekistereistä ja tilastorekistereistä. Tulonjakotilaston rekisterilähteitä ovat:

- Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmä ja Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskeva tietokanta
- Verohallituksen verotietokanta
- Kansaneläkelaitoksen eläkevakuutus-, sairausvakuutuskorvaus- ja kuntoutusrekisteri, elatustukirekisteri, opintotukirekisteri sekä asumistukirekisteri
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimeentulotukirekisteri
- Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisteri
- Tilastokeskuksen tutkintorekisteri
- Valtiokonttorin sotilasvammakorvausjärjestelmän tietokanta
- Koulutusrahaston tiedostot
- Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen maatilarekisteri
- Tilastokeskuksen yritysrekisteri
- Finanssivalvonnan (FIVA) tiedot (ansiosidonnaiset työttömyyspäivärahat)

Perusjoukko

Tilaston kohdeperusjoukon muodostavat Suomessa Tilastovuoden lopussa (31.12.2013) vakinaisesti asuvat yksityiskotitaloudet eli ns. kotitalousväestö. Tutkimuksen ulkopuolelle jäävät

- osoitteettomat
- laitospöytä (esimerkiksi pitkäaikaisesti vanhainkodeissa, hoitolaitoksissa, vankiloissa tai sairaaloissa asuvat)
- pysyvästi ulkomailla asuvat, ja myös yli vuoden tilapäisesti ulkomailla oleskelevat, jos heidän Suomessa asuva kotitaloutensa katsoo, että henkilö ei viitevuonna kuulunut kyseiseen kotitalouteen
- turvapaikanhakijat ja tilapäisesti Suomessa asuvat.

Varusmiehet luetaan tilaston perusjoukkoon kuuluviksi. Kuhunkin kotitalouteen kuuluvat henkilöt määritellään haastattelun perusteella tilastovuoden lopun tilanteen mukaan.

Otanta-asetelma

Tulonjakotilasto perustuu kiertävään paneeliotokseen. Kotitalous osallistuu tutkimukseen neljänä peräkkäisenä vuotena, eli tilastovuoden aineisto koostuu 1.–4. tutkimuskertaa otoksessa mukana olevista kotitalouksista (taulukko 2). Vuoteen 2008 saakka tulonjakotilaston otos sisälsi kaksi paneelia, eli ensimmäistä ja toista tutkimuskertaa mukana olevat kotitaloudet. Siirryttäessä kahdesta neljään tutkimuskertaan pienennettiin lähtöotosta siten, että ensimmäiselle tutkimuskerralle on valittu vuoden 2009 tilastosta alkaen 5 000 kotitaloutta aikaisemman 7 500:n sijaan.

Tulonjakotilaston otanta-asetelmana on kaksivaiheinen ositettu otanta. Ensimmäisessä vaiheessa muodostetaan ns. master-otos poimimalla systemaattisella otannalla 50 000 16 vuotta täyttäneitä kohdehenkilöä Tilastokeskuksen väestöä koskevasta tietokannasta²⁾. Otokseen poimitujen kohdehenkilöiden asutokunnat muodostetaan yhdistämällä kohdehenkilön kanssa samassa asunnossa vakituisesti asuvat henkilöt kotipaikkatunnuksen avulla. Toisessa vaiheessa master-otoksesta poimitaan ositteittain varsinainen tulonjakotilaston otos, 5 000 asutokuntakotitaloutta vuonna 2013. Ositteet muodostetaan tilastovuotta edeltävän vuoden verotietojen perusteella. Ositteiden muodostamisessa käytetään tietoja asutokunta-kotitalouden valtionveronalaisista tuloista ja kotitalouden jäsenten sosioekonomisista ryhmistä³⁾. Verorekisterin tietojen perusteella muodostetut sosioekonomiset ryhmät ovat palkansaajat, maatalousyrittäjät, muut yrittäjät, eläkeläiset ja muut. Ositekohtaisten otoskokojen määrittelyssä eli otoksen kiintiöinnissä on otettu huomioon tulonjakotutkimuksen erityistarpeet. Yrittäjillä ja suurituloisilla on muita suurempi todennäköisyys sisältyä otokseen. Otoksen kiintiöintiä muutettiin vuodesta 2007 alkaen kasvattamalla

2) Vuodesta 2003 lähtien ikäraja on ollut 16 vuotta aikaisemman 15 vuoden sijaan. Tähän päädyttiin sovitettaessa kansallisen tulonjakotilaston ja Euroopan yhteisön tilastoviraston Eurostatin EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) edellyttämiä toteuttamiskäytäntöjä.

3) Vuodesta 2003 lähtien ositteet on määritelty kohdehenkilön kotitalouden sosioekonomisen ryhmän ja tuloluokan mukaan, kun aiemmin luokittelu tehtiin kohdehenkilön mukaan. Ositeluokittelun muutos perustuu testeihin, joissa kotitalouteen perustuvan luokittelun todettiin olevan estimoinnin kannalta tehokkaamman kuin henkilöön perustuvan.

pienituloisten ja eläkeläisten lukumäärää. Muutoksen taustalla oli tarve tehostaa pienituloisuusindikaattorien, esimerkiksi pienituloisuusasteen, estimointia. Kotitalouden todennäköisyys sisältyä otokseen riippuu osituskriteerien ohella 16 vuotta täyttäneiden jäsenten lukumäärästä.

Tulonjakotilaston siirryttyä neljän paneelin kiertävään otokseen vuonna 2009 on 2.–4. tutkimuskerralle poimittu 16-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotokset vuosittain. Vuonna 2009 poimittiin lisäksi poikkeuksellisesti 17-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotokset tutkimuksen 3.–4. tutkimuskerralle ja 18-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotos 4. tutkimuskerralle. Tutkimuskerrasta riippuen lisäotokseen poimitut kohdehenkilöt osallistuvat tutkimukseen 1–3 tutkimuskertaa. Lisäotoksilla varmistetaan tilaston edustavuus kotitalousväestön ikäjakauman suhteen.

Painokertoimet

Hyväksytysti osallistuneet kotitaloudet ja henkilöt saavat painokertoimen, jolla niiden tiedot korotetaan edustamaan perusjoukon tietoja. Kotitalouksille muodostetaan aluksi asetelmapainot käyttäen hyväksi kotitalouden sisällymistodennäköisyyttä. Tämän jälkeen hyväksytyyn otoksen asetelmapainoille tehdään vastauskatokorjaus kertomalla ne ositteittain hyväksytysti vastanneiden kotitalouksien osuuden käänteisluvulla. Nämä otostason tietojen perusteella vastauskatokorjatut painot kalibroidaan CALMAR-makrolla vastaamaan perusjoukon keskeisiä tunnettuja jakaumia. Menettelyllä pyritään pienentämään kadon valikoivuuden aiheuttamaa harhaa ja tuottamaan mahdollisimman tarkkoja estimaatteja tärkeimmille tulomuuttujille. Vuoden 2013 aineiston painojen kalibroinnissa käytettiin seuraavia tietoja:

- alue (maakuntajako, jossa Helsinki ja muu pääkaupunkiseutu erikseen; tilastollinen kuntaryhmitys)
- asuntokunnan koko
- jäsenten ikä- ja sukupuoliryhmät
- keskeisten tuloerien kokonaissummat: palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot, työttömyyspäivärahat (peruspäiväraha ja työmarkkinatuki, ansiosidonnainen osuus), eläkkeet, asunto- ja opintolainojen korot; tulonsaajien lukumäärät (ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha, palkkatulot, eläketulot).

3 Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Taulukossa 1 on esitetty tietoja vuoden 2013 tulonjakotilaston ensimmäisen tutkimuskerran otoksesta ja kadosta ositteittain. Ositteessa oleva numero kuvaa tuloluokkaa, esimerkiksi palkansaajat on jaettu valtionveronalaisten tulojen mukaan neljään luokkaan (1=pienituloisin, 4=suurituloisin luokka).

Taulukko 1. Master-otos ja kato ositteittain I paneelissa vuonna 2013

Osite	Masterotoksen koko	Brutto-otos	Poimintasuhde, %	Hyväksytyt kotitalouksia	Kato	Ylipeitto
Palkansaajat 1	10 258	821	8,0	504	306	11
Palkansaajat 2	8 622	651	7,6	409	237	5
Palkansaajat 3	7 550	568	7,5	374	188	6
Palkansaajat 4	3 642	501	13,8	307	187	7
Yrittäjät 1	1 803	400	22,2	230	164	6
Yrittäjät 2	858	300	35,0	204	93	3
Maanviljelijät 1	750	199	26,5	149	49	1
Maanviljelijät 2	583	183	31,4	135	48	0
Eläkeläiset 1	7 399	500	6,8	304	164	32
Eläkeläiset 2	4 857	400	8,2	288	104	8
Muut 1	2 287	299	13,1	151	144	4
Muut 2	304	131	43,1	76	51	4
Ei verotietuetta	253	47	18,6	15	28	4
Yhteensä	49 166	5 000	10,2	3 146	1 763	91

Koko otoksen koosta, vastanneista, kadosta ja ylipeitosta on esitetty tietoja taulukossa 2. Vuonna 2013 otoskoko oli yhteensä 13 960 kotitaloutta, joista osa paljastui haastateltaessa kohdeperusjoukkoon

kuulumattomiksi. Tällaisia ylipeittotapauksia ovat esimerkiksi kotitaloudet, joiden kohdehenkilö on muuttanut pysyvästi ulkomaille tai laitokseen tai kuollut. Ylipeiton poistamisen jälkeen netto-otokseen jäi 13 770 taloutta.

Ensimmäisen tutkimusvuoden ja tutkimuskerran lähtöotoksen koko eroaa paneelien välillä. Tämän seurauksena 1.–3. kertaa tutkimukseen osallistuvien otoskoko on selvästi suurempi kuin aiemmin tutkimuksessa aloittaneessa 4. paneelissa, jossa lähtöotoksen koko oli pienempi kuin myöhemmissä paneeleissa.

Ensimmäistä kertaa tutkimukseen osallistuvilla vastauskato oli 35,9 prosenttia. Toista kertaa tutkimukseen osallistuvien kotitalouksien vastauskato oli 15,8 prosenttia, kolmatta kertaa osallistuvien 9,8 prosenttia ja neljättä kertaa osallistuvien 6,5 prosenttia. Toista tai useampaa kertaa tutkimuksessa mukana olevien kotitalouksien vastauskadot on taulukossa laskettu ehdolla, että kotitalous on osallistunut tutkimukseen aikaisempina vuosina. Kadoksi jääneet kotitaloudet eivät ole mukana tutkimuksen seuraavilla haastattelukerroilla. Koko otoksessa (kaikki tutkimuskerrat) nettokato oli 19,9 prosenttia vuonna 2013. Osuus oli 1,7 prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisvuonna. Vuoden 2013 tulonjakotilaston aineistoon hyväksytyjen kotitalouksien lukumäärä oli yhteensä 11 030 kotitaloutta. Näissä kotitalouksissa oli kaikkiaan 27 142 henkilöä.

Taulukko 2. Vuoden 2013 tulonjakotilaston otoskoko ja vastauskato

	Koko otos	Tutkimuskerta			
		I	II	III	IV
Brutto-otos	13 960	5 000	3 369	2 851	2 740
Ylipeitto	190	91	42	31	26
Netto-otos	13 770	4 909	3 327	2 820	2 714
Kato	2 740	1 763	525	276	176
- joista kieltäytyneitä	1 887	1 174	398	197	118
- joista ei tavoitettuja	649	460	98	49	42
Muu syy	204	129	29	30	16
Hyväksytyjä	11 030	3 146	2 802	2 544	2 538
Nettokato, %	19,9	35,9	15,8	9,8	6,5

Taulukossa 3 on tarkasteltu vastauskadon jakautumista ositteittain tutkimuksen ensimmäisellä tutkimuskerralla vuosina 2003–2013. Vastauskatoprosentit on laskettu painottamattomista luvuista otostasolla. Vuodesta 2012 vuoteen 2013 vastauskato kasvoi 3,9 prosenttiyksikköä. Se on yhä 7,9 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2010. Ositteittain tarkasteltuna kato kasvoi kaikissa muissa paitsi pienituloisten palkansaajien ja verotietuettomien ositteissa. Kato on keskimääräistä korkeampaa pienituloisimmilla tuloryhmillä maanviljelijöitä lukuun ottamatta.

On huomattava, että vuodesta 2003 lähtien käytetty kotitalouksien luokittelu ositteisiin pohjautuu kohdehenkilön kotitalouteen eikä kohdehenkilöön, ja hankalasti luokiteltaviin kolmeen viimeiseen ryhmään (muut, ei verotietuetta) on jäänyt selkeästi vähemmän havaintoja kuin aikaisempina vuosina. Tästä syystä vastauskadon vaihtelu näkyy voimakkaammin näissä muutenkin heterogeenisissä ryhmissä.

Vastauskadon (yksikkökato) ohella tulosten laatuun vaikuttaa yksittäisiin haastattelukysymyksiin liittyvä osittaiskato (eräkato). Korkotulotiedoissa (lähdeverolain alaiset korkotulot) on huomattavampaa osittaiskatoa. Korkotulotietojen puuttumista korjataan nk. hot deck -imputointimenetelmällä.

Taulukko 3. Nettokato tulonjakotilaston I paneelissa vuosina 2004–2013

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Palkansaajat 1	24,5	25,2	31,0	27,7	32,2	35,3	32,7	38,6	40,1	37,8
Palkansaajat 2	21,1	22,4	24,1	23,9	26,8	31,4	27,2	35,3	28,9	36,7
Palkansaajat 3	18,8	22,6	22,4	23,8	26,8	27,3	26,9	28,6	29,0	33,5
Palkansaajat 4	22,3	25,1	25,1	23,1	30,3	28,4	23,5	32,8	27,1	37,9
Yrittäjät 1	22,8	27,0	25,9	26,2	28,5	30,7	31,2	34,1	35,8	41,6
Yrittäjät 2	22,2	27,8	24,4	28,4	30,1	26,8	31,0	28,9	30,2	31,3
Maanviljelijät 1	14,8	19,8	17,2	16,4	16,1	21,7	17,7	21,7	22,2	24,7
Maanviljelijät 2	11,0	15,5	11,9	15,0	13,9	13,3	15,8	23,5	16,1	26,2
Eläkeläiset 1	21,8	25,2	25,3	29,0	27,3	29,9	24,7	35,7	30,4	35,0
Eläkeläiset 2	19,0	21,8	20,4	16,7	20,6	19,7	21,4	24,0	25,6	26,5
Muut 1	29,9	38,0	41,4	39,4	41,4	45,6	38,3	49,8	48,3	48,8
Muut 2	29,4	39,3	26,5	27,1	28,0	32,0	31,8	33,8	34,6	40,2
Ei verotietuetta	62,0	44,0	68,8	69,6	66,7	56,8	71,7	71,7	71,4	65,1
Yhteensä	21,4	24,9	25,0	25,6	28,3	29,9	28,0	33,7	32,0	35,9

Tulonjakotilaston tuloslukuihin eli estimaatteihin sisältyy otannasta aiheutuvaa satunnaisvaihtelua. Tämän satunnaisvaihtelun suuruutta voidaan arvioida estimaatin keskivirheen avulla. Keskivirheen suuruuteen vaikuttavat otoskoko ja muuttujan arvojen vaihtelu otoksessa eli otosvarianssi. Ryhmissä, joissa otokseen on tullut vähän havaintoja, keskivirhe saattaa olla suuri ja tulokset ovat sen vuoksi epävarmoja.

Tilaston taulukoissa ei ole julkaistu tulotietoja, mikäli ryhmään on otoksessa tullut vähemmän kuin 30 kotitaloutta tai tulonsaajakohtaisissa taulukoissa on vähemmän kuin 30 tulonsaajaa. Desiiliryhmien ja tuloluokkien rakennetta kuvaavissa taulukoissa on lukumäärät merkitty sulkuihin, mikäli otoksessa on vähemmän kuin 10 kotitaloutta tai tulonsaajaa. Keskivirheen avulla voidaan tutkimuksen kullekin estimaatille laskea luottamusväli, jolla perusjoukon todellinen arvo on tietyllä luotettavuustasolla (taulukot 4–5).

Tulosten laatuun vaikuttavat kadon ja satunnaisvaihtelun lisäksi peittovirheet (kehikkoperusjoukko poikkeaa kohdeperusjoukosta) ja mittausvirheet (tulomuuttujan mitattu arvo poikkeaa sen oikeasta arvosta). Osa näistä virhelähteistä voi tuottaa systemaattisia virheitä. Systemaattisia virheitä voidaan arvioida vertaamalla estimaatteja rekistereistä saataviin, koko väestöä koskeviin tietoihin sekä muiden tilastojen vastaaviin tietoihin. Vertailuja tehdään vuosittain ja niitä voi tiedustella Tilastokeskuksesta.

Taulukko 4. Pienituloisuusasteen luottamusvälit ja keskivirhe 1987–2013

Vuosi	Pienituloisuusaste %	Alaraja	Yläraja	Keskivirhe
1987	9,6	9,0	10,2	0,31
1988	10,0	9,4	10,6	0,29
1989	10,9	10,3	11,4	0,28
1990	10,5	10,0	11,0	0,27
1991	9,8	9,3	10,3	0,27
1992	8,8	8,3	9,4	0,28
1993	7,2	6,7	7,8	0,30
1994	7,4	6,8	8,0	0,30
1995	7,6	7,0	8,3	0,31
1996	8,5	7,8	9,2	0,35
1997	8,5	7,8	9,1	0,34
1998	9,6	8,9	10,4	0,38
1999	9,5	8,8	10,2	0,37
2000	10,5	9,7	11,2	0,39
2001	11,6	10,8	12,4	0,41
2002	11,3	10,5	12,1	0,40
2003	11,1	10,4	11,9	0,37
2004	11,9	11,2	12,5	0,34
2005	12,7	11,9	13,4	0,37
2006	13,1	12,3	13,8	0,39
2007	13,8	13,0	14,6	0,40
2008	13,9	13,0	14,7	0,42
2009	13,2	12,4	14,0	0,40
2010	13,7	12,9	14,6	0,42
2011	13,2	12,5	14,0	0,39
2012	11,9	11,1	12,6	0,38
2013	12,9	12,1	13,6	0,40

Taulukko 5. Menojen kattaminen tuloilla (%), luottamusvälit ja keskivirhe pienituloisuuden mukaan vuonna 2013

		Menojen kattaminen tuloilla, %	Alaraja	Yläraja	Keskivirhe
Kaikki kotitaloudet	suurin vaikeuksin	2,7	2,2	3,1	0,22
	vaikeuksin	4,7	4,1	5,2	0,28
	pienin vaikeuksin	18,0	17,1	19,0	0,49
	melko helposti	36,9	35,7	38,0	0,58
	helposti	23,6	22,6	24,6	0,50
	hyvin helposti	13,6	12,9	14,3	0,38
Pienituloiset kotitaloudet	suurin vaikeuksin	6,3	4,6	8,0	0,86
	vaikeuksin	9,4	7,3	11,4	1,04
	pienin vaikeuksin	32,3	28,7	35,8	1,82
	melko helposti	29,9	26,8	33,0	1,58
	helposti	14,6	12,1	17,0	1,24
	hyvin helposti	6,1	4,5	7,8	0,85
Ei-pienituloiset kotitaloudet	suurin vaikeuksin	2,1	1,7	2,5	0,22
	vaikeuksin	4,0	3,5	4,5	0,28
	pienin vaikeuksin	15,9	15,0	16,9	0,49
	melko helposti	37,9	36,7	39,1	0,62
	helposti	24,9	23,8	26,0	0,54
	hyvin helposti	14,7	13,9	15,5	0,42

4 Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tulonjakotilastoa tehdään vuosittain. Lopulliset tiedot tilastosta julkaistaan noin 16 kuukautta tilastovuoden päättymisen jälkeen.

5 Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Tulonjakotilaston ennakkolliset ja lopulliset tiedot julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla SVT:n Tulot ja kulutus -sarjassa sähköisinä julkistuksina ja katsauksina, pdf-muodossa sekä StatFin-tietokantataulukoina. Tiedot löytyvät osoitteesta www.tilastokeskus.fi/tulonjakotilasto.

Mikäli on tarpeen saada verkkosivuilla julkaistuja tietoja tarkempia tilastoja, niitä voi tilata maksullisena toimeksiantona tilaston tekijöiltä sähköpostitse osoitteella toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi tai puhelimitse.

Tilastosta on saatavissa tutkimuskäyttöön suunniteltuja palveluaineistoja. Aineistot ovat maksullisia ja edellyttävät käyttöluvan hakemista. Tulonjakotilaston tietokanta tarjoaa hyvät mahdollisuudet erilaisten selvitysten ja tutkimusten tekoon.

6 Tilastojen vertailukelpoisuus

Tulokäsite

Tulonjakotilaston tulokäsittteenä on EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) mukainen käytettävissä olevat rahatulot. Käsitteet ovat määritelmiltään samat lukuun ottamatta palkkatulojen luontaisuuksia, jotka luetaan tuloihin tulonjakotilastossa, mutta ei EU:n tulo- ja elinolotilastossa. Käytettävissä olevien rahatulojen tulokäsite on otettu käyttöön vuonna 2011, ja sen mukaiset tulot on päivitetty takautuvasti tilaston aikasarjatietoihin vuodesta 1987 lähtien. Tulonjakotilastoinnissa aiemmin ensisijaisena tulokäsittteenä käytetty laajempi käytettävissä olevat tulot, joka sisältää laskennalliset tuloerät ja veronalaiset luovutusvoitot, on säilytetty edelleen tilastoinnissa. Käytettävissä olevien tulojen (ml. asuntotulo ja myyntivoitot) mukaisia tuloksia on saatavissa perusaineistosta vertailukelpoisesti tilastointi- ja tutkimuskäyttöön ja niitä raportoidaan osassa tulonjakotilaston julkaisuja ja tietokantataulukoita.

Kunakin tilastovuonna julkaisussa esitettävissä aikasarjoissa ja tietokantataulukoissa on huomioitu tulonjakotilaston tulotiedoissa tilastovuonna tapahtuneet muutokset. Julkaistut tiedot pohjautuvat tulonjakotilaston päivitettyihin aikasarja-aineistoihin. Tulonjakotilaston aikasarjan vertailukelpoisuus on hyvä vuosille 1993–2013, ja päätuloerien kohdalla kohtuullisen hyvä vuodesta 1993 taaksepäin varhempisiin tilastuvuosiin. Tulotiedoissa ei ollut merkittäviä muutoksia tilastovuonna 2013 YLE-veroa lukuunottamatta.

Tulotiedoissa on tapahtunut aiempina vuosina seuraavia muutoksia, joilla on vaikutusta tietojen vertailukelpoisuuteen. Nämä ovat seuraavat:

- Kotitalouksien käytettävissä olevat rahatulot eroaa tulonjakotilastossa vuonna 2010 ja sitä edeltävinä tilastuvuosina olleesta käytettävissä olevien rahatulojen käsitteestä siten, että tietoon ei lueta veronalaisia luovutusvoittoja. Tietoon luetaan sitä vastoin toiselle kotitaloudelle maksetut säännöllisluonteiset ja velvoittavat tulonsiirrot laajemmin kuin aikaisemmin (elatusapu).
- Laskennallinen asuntotulo omistusasunnosta ja saatu laskennallinen asuntoetu toiselta kotitaloudelta käypää hintaa edullisemmin vuokratusta asunnosta tuotetaan edelleen erillisinä tulokomponentteina. Vuonna 2006 tilastossa uudistettiin asuntotulon laskentatapa ottamalla huomioon toisaalta yhtenäiset käytännöt muiden Tilastokeskuksen tilastojen (erityisesti kulutustutkimus ja kansantalouden tilinpito) kanssa ja toisaalta EU:n tulo- ja elinolotilastoa (EU-SILC) koskevan asetuksen vaatimukset. Merkittävimmät muutokset liittyvät otoskotitalouksille ositemenetelmällä laskettujen bruttovuokrien ositteiden tarkentumiseen ja omistusasuntojen poistojen käsittelyyn. Ositteissa tilastollisen kuntaryhmituksen mukainen bruttovuokra on korvattu kunnittaisella ja suurimmissa kunnissa osa-alueittaisella tiedolla. Ositekohtaiset bruttovuokra-arvot perustuvat edelleen Tilastokeskuksen vuokratilaston vapaarahoitteisten asuntojen vanhojen ja uusien vuokrasuhteiden keskimääräisiin vuokriin, mutta havaintomääriltään pienten ositteiden vuokra-arvoja on korjattu vanhojen asunto-osakeyhtiömuotoisten asuntojen myyntihinnoilla. Asuntotulosta ei enää omakotiasujilla vähennetä poistoja. (Ks. Tulonjakotilasto, käsitteet ja määritelmät, asuntotulo eli laskennallinen nettovuokra). Uudistetulla menetelmällä laskettu asuntotulo on viety takautuvasti aikasarjatietoihin vuodesta 1993 lähtien, joten tieto on tältä osin vertailukelpoinen kun tietolähteenä käytetään tulonjakotilaston aikasarja-aineistoa.
- Kotitalouksien välisiin saatuihin tulonsiirtoihin ei vuoden 2006 tulonjakotilastosta lähtien ole laskettu enää kotitalouden saamia raha- tai muita lahjoja. Syynä on yhtenäisyys EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) tulokäsitteen kanssa. Uusi laskentatapa vähentää kotitalouksien keskimääräisiä käytettävissä olevia tuloja noin 150 euroa kotitaloutta kohti.
- Vuonna 2006 siirryttiin metsätulojen verotuksessa kokonaan myyntituloihin pohjautuvaan verotukseen. Tämän vuoksi metsätulojen käsittely on muuttunut myös tulonjakotilastossa. Metsätalouden tulot perustuvat nyt kokonaan verotietoihin puunmyyntituloista eikä täydentäviä tietoja enää kysytä haastattelussa. Metsätalouden kustannukset arvioidaan prosenttiosuutena metsän myyntituloista, kun ne aiemmin laskettiin haastattelutietoihin perustuvalla regressiomallilla.
- Tulonjakotilaston tulokäsitteiden vertailtavuutta vaikeuttaa myös vuoden 2005 osinkoverouudistus, jossa luovuttiin yhtiöveron hyvityksestä. Ennen verouudistusta yhtiöveron hyvitys luettiin tuloksi osinko-, tuotannontekijä- ja bruttotuloihin. Koska yhtiöveron hyvitys sisältyi myös maksettuihin tulonsiirtoihin, verouudistuksella ei kuitenkaan ole vaikutusta käytettävissä olevan tulon vertailtavuuteen. Tulonjakotilaston aikasarjatiedostoihin verouudistuksesta johtuvat muutokset on korjattu vuosille 1993–2004.

Luokitukset ja menetelmät

Tulonjakotilastossa vuodesta 2003 alkaen (11.7.2003 voimaan tullut Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus) käytössä ollut suuralueluokitus (NUTS 2) on uudistettu vuonna 2012 (Komission asetus 31/2011). Uudistuksella on rakenteellisia vaikutuksia NUTS 2 -aluejakoon.

Tulonjakotilastossa on vuodesta 2011 lähtien käytetty uutta ammattiluokitusta (Ammattiluokitus 2010). Se pohjautuu kansainvälisen ammattiluokituksen ISCO-08-luokituksen uudistukseen. Ammattiluokitusta käytetään apuna sosioekonomisen aseman luokituksessa. Uudistuksen vaikutus tulonjakotilastossa julkaistuihin sosioekonomisen aseman mukaisiin aikasarjatietoihin ei ole merkitsevä.

7 Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Hallinnollisista rekistereistä koottu **tulonjaon kokonaistilasto** kuvaa asuntokuntien vuosituloja ja niiden jakautumista erityisesti aluenäkökulmasta. Tilastoyksikkönä käytetty asuntokunta (ns. rekisterikotitalous) poikkeaa hieman tulonjakotilaston kotitalouskäsitteestä. Koska tulonjaon kokonaistilaston tulokäsite perustuu vain rekisteritietoihin, se ei sisällä laskennallisia tuloeria eikä eräitä tuloja, joista saadaan tietoa vain haastatteleamalla (mm. asuntotulo, lähdeveron alaiset korkotulot ja kotitalouksien väliset tulonsiirrot). Rekisteritiedoista tulonjaon kokonaistilasto sisältää veronalaiset luovutusvoitot, kun taas kiinteistövero ei sisälly maksettuihin tulonsiirtoihin. Tulonjaon kokonaistilaston käsitteet esimerkiksi tulojen osalta eivät täysin täytä kansainvälisiä suosituksia. Tilastojen tiedot saattavat erota myös otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Tulonjakotilaston ja **kulutustutkimuksen** välillä ei ole merkittäviä käsitteellisiä eroja. Molemmat noudattavat kansainvälisten suositusten mukaista käytettävissä olevan tulon määrittelyä. Kulutustutkimuksen tulokäsite perustuu pääasiassa rekisteritietoihin eikä sisällä eräitä tuloja, joista saadaan tietoa vain haastatteleamalla. Tärkeimpiä tällaisia tuloeria ovat lähdeveron alaiset korkotulot ja kotitalouksien väliset tulonsiirrot (mm. saatu elatusapu). Edellä mainittujen seikkojen lisäksi tilastojen tiedot saattavat erota otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Verotustietoihin perustuvasta **veronalaiset tulot -tilastosta** saadaan tiedot luonnollisten henkilöiden veronalaisista tuloista, vähennyksistä ja veroista. Sen kuvaama ilmiöalue on suppeampi kuin tulonjakotilaston. Veronalaiset tulot -tilastosta ei saada kotitalouskohtaisia tietoja, vaan tilastoyksikkö on tulonsaaja tai aviopari. Sen ulkopuolelle jää myös osa kotitalouksien saamista yrittäjä- ja omaisuustuloista (mm. lähdeveron alaiset korkotulot) sekä tulonsiirroista (mm. osa kansaneläkkeistä sekä tapaturmavahinkoturvaan perustuvista etuuksista, sotilasvammalakiin perustuvat eläkkeet, asumistuet, toimeentulotuki sekä lapsilisät).

Tulonjakotilasto kuvaa kotitaloussektorin tuloja ja tulonsiirtoja ja on siten **kansantalouden tilinpidon kotitaloussektorin tulo- ja tulonkäyttötilin** laajennus. Verrattaessa tulonjakotilaston koko maan tulosummaa kansantalouden tilinpidon tulo- ja tulonkäyttötilin eriin on otettava huomioon erot sektorin rajaamisessa, eräissä määritelmässä ja tilastojen laatimismenetelmässä. Erojen johdosta kansantalouden tilinpidon ja tulonjakotilaston luvut esimerkiksi kotitalouksien käytettävissä olevan tulon vuosimuutoksista saattavat erota tuntuvastikin toisistaan.

Tulonjakotilaston perusjoukon muodostavat yksityiset kotitaloudet. Kansantalouden tilinpidossa kotitaloussektoriin luetaan myös ns. laitostaloudet. Vuonna 2003 kansantalouden tilinpidon aikasarjoja tarkistettiin siten, että kotitaloussektoriin luetaan myös asunto-osakeyhtiöt siltä osin kuin kotitaloudet ovat asunto-osakkeiden omistajia (eli suurimmalta osin).

Lisätietoja

Kaisa-Mari Okkonen 029 551 3408

Vastaava tilastojohtaja:

Riitta Harala

toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Tulonjakotilasto 2013, ennakkotiedot, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1795-8121 (pdf)